

УДК 53

Ковалик О. - ст. гр. ХК-11

Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя

ІВАН ПУЛЮЙ – ВИДАТНИЙ НАУКОВЕЦЬ ТА ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНИЙ ДІЯЧ

Науковий керівник: к.і.н., доц. Рокіцький О.М.

02.02.2005 минуло 160 років від дня народження видатного вченого та громадсько-політичного діяча Івана Пулюя. Багатогранність його таланту викликає подив і повагу. Іван Павлович був людиною кристалічно чесною, зі світлим розумом і чистими помислами. Пантелеймон Куліш назвав його "чоловіком-самоцвітом".

Найбільшою пристрастю вченого була жадоба пізнання. Рідкісне поєднання таланту експериментатора з високим інтелектом теоретика дозволяє говорити про належність Івана Пулюя до плеяди тих вчених, які в 19 столітті заклали фундамент новітньої фізики.

Винаходи Івана Пулюя з електротехніки та телефонії запатентовані у багатьох країнах Європи, а праці з фізики сприяли відкриттю X-променів та електрона.

Іван Павлович Пулюй народився 2 лютого 1845 р. у містечку Гримайлів на Тернопільщині. З 1857р. по 1865 р. він навчався у Тернопільській класичній гімназії. У 1865-1869 рр. був студентом теологічного факультету Віденського університету. У 1865р. він засновує товариство українських богословів, студентське товариство "Праця", у 1868 р. виступає одним із засновників легального студентського товариства "Січ", яке мало широку популярність не тільки серед українців, а й інших слов'янських народів. Це товариство брало активну участь у міжнародних студентських конгресах і з'їздах, проводило різні культурні заходи, обстоювало національні інтереси українського народу.

У 1869 р. вчений уклав і видав народною мовою "Молитвослов", в 1872 р. перевидав виправлений і розширений його варіант.

В 1869-1872рр. Іван Пулюй навчався на філософському факультеті Віденського університету. У цей час розпочинається його співпраця з Пантелеймоном Кулішем (1871р.). У 1880 р. вони видали переклад Нового Завіту, а у 1903 стараннями І.Пулюя та І.Нечуя-Левицького був довершений повний переклад Біблії.

У 1876 р. Іван Пулюй отримав ступінь доктора натурфілософії у Страсбурзькому університеті, а у 1884 р. на запрошення міністерства освіти очолив кафедру експериментальної і технічної фізики Німецької високої технічної школи у Празі. У 1888-1889 рр. був її ректором.

В 1899р. його обрали дійсним членом Наукового товариства імені Шевченка у Львові.

Видатного вченого за наукову і викладацьку працю у 1906 р. нагородили орденом Залізної корони, а в 1910 р. він отримав титул радника двору.

Іван Пулюй разом з І.Горбачевським очолив Комітет допомоги українським біженцям з Галичини, окупованої російськими військами. Він заснував фонд для фінансової підтримки навчання української молоді.

У 1915 р. вчений видав низку статей і дві брошури німецькою мовою, в яких обґрунтував тезу про необхідність створення самостійної української держави, яка стане ключем до миру і стабільності в Європі. Іван Пулюй у 1916 р. одержав пропозицію зайняти посаду міністра освіти Австрійської монархії, проте відмовився за станом здоров'я і вийшов на пенсію. 31 січня 1918р. український народ втратив великого патріота, видатного вченого із світовим ім'ям, чесну і талановиту Людину.